

SAJM Holding Oy
A-Insinöörit Oy

seppo.malmi@sajm.fi
anna-riikka.pehkonen-ollila@ains.fi

Asia: Luonnonsuojelulain 35§ mukainen Natura-arviointi Harjunpään aurinkovoimalan vaikutuksista Kaasmarkunmäen Natura-alueeseen (FI0200143, SAC).

Hankkeen taustaa

Harjunpään aurinkovoimalan suunniteltu hankealue sijaitsee noin kuusi kilometriä Ulvilan keskustan koillispuolella ja noin kahdeksan kilometriä Porin keskustan itäpuolella Puhjun, Ruoppakylän ja Rankhuhdan välisellä alueella. Hankealueen suunniteltu pinta-ala on 16.10.2025 päivitetyn Natura-arvioinnin mukaan 568 hehtaaria. Harjunpään aurinkovoimalan alue muodostuu aurinkopaneeleista, huoltoteistä, maakaapeleista, konteissa sijaitsevista akkusäiliöistä, sekä paneelikentät kiertävistä aidoista. Tuotantoalue kytketään Ulvilan sähköasemaan maakaapelilla.

Fingrid Oyj on tunnistanut hankealueella tarpeen kahdelle uudelle 400 kilovoltin voimajohtoyhteydelle, jotka sijoittuvat hankealueen keskellä ja koillispuolella kulkevien nykyisten voimajohtojen pohjois-/itäpuolelle (Raumalle menevä uusi 400 + 110 kV) ja etelä-/länsipuolelle (Olkiluoto 4:n liityntäjohto). Voimajohtoalueiden leveys on nykyisin noin 120 metriä. Uusien voimajohtojen toteutuessa voimajohtokäytävän kokonaisleveys tulisi olemaan enimmillään 206 metriä. Lisäksi Ulvila-Tahkoluoto-johtokäytävään on ilmaistu seuraavat voimajohtotarpeet: Tahkoluoto Offshore Oy, Tahkoluodon merituulipuiston laajennuksen liityntäjohto 400+100 kV, Eolus Finland Navakka merituulipuiston liityntäjohto 400 kV ja Eolus Finland Wellamo merituulipuiston liityntäjohto 400kV. Ulvilan sähköaseman luoteispuolelle on suunnitteilla Nordic Electro Powerin akkuenergiavarasto.

Harjunpään aurinkovoimahankkeen kaava ja YVA-prosessi

Ympäristövaikutuksia koskeva arviointiohjelman luonnos on päivätty 02.06.2023 ja perusteltu päätelmä on annettu 10.01.2025 (VARELY/3487/2023). Perusteltu päätelmä on nähtävillä ympäristöhallinnon verkkopalvelussa.

www.ymparisto.fi/HarjunpaanaurinkovoimaYVA

Harjunpään aurinkovoima-aluetta koskeva osayleiskaava on tullut vireille 15.09.2023 (VARELY/3657/2023) ja kaavasta on pidetty hyväksymisvaiheen viranomaisneuvottelu 19.08.2025.

Natura-arvioinnin ensimmäinen vaihe

SAJM Oy:n konsultti A-insinöörit Oy on tehnyt Luonnonsuojelulain 35§ mukainen Natura-arvioinnin 11.6.2024 hankkeen vaikutuksista Kaasmarkunmäen Natura-alueen (FI0200143) suojeluperusteisiin. Arviointia on päivitetty 30.8.2024 ja myöhemmin ELY-keskuksen lausunnon jälkeen 16.8.2025, 28.8.2025, 3.10.2025 sekä 16.10.2025.

Varsinais-Suomen ELY-keskus antoi Natura-arvioinnin päivitetystä 30.08.2024 versiosta luonnonsuojelulain 35§ mukaisen lausunnon 09.09.2024, jossa todettiin Kaasmarkunmäen Natura-alueen suojelun perusteena olevan liito-oravan kriittinen tilanne Natura-alueen jäädessä eristyneeksi kahden laajan aurinkoenergiահankkeen, laajenevan voimajohtokäytävän ja sähköaseman sekä Kaasmarkunmäen eteläpuolella olevan laajan peltoaukean väliin.

Viimeisimmät alueen liito-orava-havainnot on tehty Harjunpään hankealueella Annankorvessa. Annankorven peltojen eteläpuolelta löydettiin liito-oravan papanoita kolmen puun tyveltä, joista yksi oli kolopuu. Havaintomäärä oli pieni, mutta se tulkittiin selvityksen yhteydessä lisääntymis- ja levähdyspaikaksi ja alue rajattiin tulosten perusteella hankealueen ulkopuolelle). Alueelle tuli metsänkäyttöilmoitus avohakkuusta v. 2024, mutta kohteen suojelusta neuvotellaan maanomistajien kanssa merkityksellisen haitan ylityttyä. Muilta osin liito-oravalle soveliaita metsiä on Harjunpään aurinkovoima-alueella varsin niukasti, eikä niistä tehty havaintoja lajista (Ahlman, 2023).

Läheisen IBV Suomi Oy:n Ulvilan aurinkovoimalan Natura-arviointia täydennettiin Sitowisen keväällä 2024 tekemällä Kaasmarkunmäen Natura-alueen liito-oravan selvityksellä 14.5.2024. Selvitys tehtiin tavanomaisena papanakartoitusmenetelmänä. Kartoituksen yhteydessä ei tehty liito-oravahavaintoja. Kaasmarkunmäen Natura-alueelta tunnistettiin kaksi lajille soveltuvaa metsäkuviota, jotka kumpikin sijoittuvat Natura-alueen eteläosiin. Natura-alueelta löydettiin neljä kolopuuta, jotka kaikki olivat järeitä haapoja. Fransinojan liito-oravalle erittäin soveltuva ympäristö Kaasmarkunmäen pohjoispuolella Kaasmarkun aurinkovoima-alueen hankealueella hakattiin puronvarteen asti maankäytön muutosta koskevan metsänkäyttöilmoituksen perusteella v.2023.

Harjunpään hankkeen sähköaseman/voimajohtokäytävän länsipuolelle suunnitellulle Nordic Electro Powerin akkuenergiavarastoalueen ympäristöön tehtiin koira-avusteinen liito-oravakartoitus kesällä 2025. Kartoituksessa ei havaittu liito-oravia, mutta hanke vähentää potentiaalista liikkumisaluetta edelleen.

Kaasmarkunmäen Natura-alueen lähialueen liito-oraville soveltuviin ympäristöihin on kokonaisuudessaan kohdistunut merkittäviä hakkuita ja hankealueen puusto on nuorta. Energiantuotantoalueiden suunnittelu on osaltaan kiihdyttänyt hakkuita lähialueille. ELY-keskus toi lausunnossaan esiin, että liito-oravaa ei ole viime aikoina havaittu Kaasmarkunmäen Natura-alueella ja Natura-alueen suojelun perusteena olevan direktiivilajin tilanne vaikuttaakin tällä hetkellä heikolta ja on heikentymässä edelleen. Liito-oravalle yli 100 metriset ylitykset ovat hankalia ja myös suunnitellun Harjunpään hanke-alueen osa-alueiden välissä on Fingrid Oyj:n kaksi 400 kV voimajohtolinjaa (ja lisäksi merkittävää laajentumistarvetta yli 200 metrin). Myös sähköasemalla on laajentumistarpeita.

Kaasmarkunmäen Natura-arvioinnin eri vaiheissa on esitetty lieventäviä toimenpiteitä. Lieventävät toimenpiteet ovat toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on minimoida tai jopa poistaa kielteiset vaikutukset, joita suunnitelman tai hankkeen toteuttamisesta todennäköisesti aiheutuu, niin, että alueen koskemattomuuteen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia. Lieventämistoimenpiteillä pyritään ensisijaisesti välttämään vaikutuksia ja toissijaisesti vähentämään vaikutuksia. Jokainen lieventävä toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja täsmennettävä, miten se poistaa tai vähentää todettuja haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kuka sen toteuttaa. (Komission tiedonanto 2018).

ELY-keskus viittasi 09.09.2024 lausunnossaan komission tiedonantoon ja totesi että lieventävien toimenpiteiden toteutukseen liittyvät järjestelyt (Natura-arvioinnin versio 30.08.2024) eivät olleet vielä riittäviä eivätkä toimenpiteet riittävän yksityiskohtaisesti kuvattu komission ohjeiden

mukaisesti. Kaavaehdotuksen sen hetkiset määräysluonnokset olivat liian tulkinnanvaraisia ja eivät olisi ELY-keskuksen arvion mukaan riittävästi turvanneet liito-oravan kulkuyhteysverkoston säilymistä ja näin ollen olisivat merkittävästi heikentäneet Kaasmarkunmäen suojeluperusteena olevan liito-oravan elinmahdollisuuksia ja Natura-alueen koskemattomuutta.

Varsinais-Suomen ELY-keskus totesi lausunnossaan, että komission tiedonannon mukaan suunnitelman tai hankkeen toteuttaja voi ehdottaa lieventäviä toimenpiteitä ja/tai toimivaltaiset kansalliset viranomaiset saattavat edellyttää niitä asianmukaisessa arvioinnissa havaittujen mahdollisten vaikutusten estämiseksi tai niiden vähentämiseksi niin paljon, että ne eivät enää vaikuta haitallisesti alueen koskemattomuuteen.

Varsinais-Suomen ELY-keskus arvioi ensimmäisessä Natura-arviointia koskevassa lausunnossaan 09.09.2024 johtopäätöksensä, että Natura-arviointi oli oikeansuuntainen mutta lieventävien toimien ollessa epävarmoja totesi, että hanke olisi yhdessä muiden hankkeiden kanssa (yhteisvaikutukset) vielä merkittävästi heikentänyt Kaasmarkun Natura-alueen suojeluperustelajin liito-oravan mahdollisuuksia liikkua Kaasmarkunmäen alueelle. Toisaalta ELY-keskus arvioi, että toteuttamalla lieventämistoimia Natura-arvioinnissa suunniteltua tehokkaammin ELY-keskuksen ja komission tiedonannon ohjeiden mukaisesti hankkeen haitta suojeluperusteena olevaan liito-oravaan ei välttämättä olisi merkittävä ja hanke voisi ELY-keskuksen arvion mukaan olla mahdollista toteuttaa ilman luonnonsuojelulain 39§ mukaista valtioneuvoston lupaa.

Boreaalisen metsään (9010) kohdistuvien vaikutusten osalta ELY-keskus piti arviointia riittävänä.

ELY-keskus esitti 09.09.2024 esitti mahdollisina lieventämistoimina mm. yleiskaava-alueen laajentamista peltoon saakka (sähköasema mukaan), Rankhuhdan alueen paneelikentän pientämistä, liito-oravan kulkuyhteyksien turvaamista kaakko-luode -suunnassa hankealueen halki Nokkoslevonkalliolta Annankorven alueen suuntaan, velvoittavampia muutoksia kaavamääräyksiin liito-oravan kulkuyhteyksien säilyttämiseksi (MY ja s-alueet, keinotekoiset hyppy-yhteydet voimalinjakäytävälle). Hyvinä esitettyinä lieventävinä toimina ELY-keskus piti pöntötystä, haapajatkumon turvaamista, haavan istutuksia ja koira-avusteista liito-oravakartoitusta. Em. toimet vaativat vielä ELY-keskuksen arvion mukaan kuitenkin vielä tarkennuksia.

Kaavan hyväksymistä koskevassa päivitetystä viranomaisneuvottelun muistiossa 19.08.2025 (VARELY/3567/2023) listatiin edelleen päivitettyyn Natura-arviointiin (16.08.2025) liittyviä kaavan lieventämistoimia.

Varsinais-Suomen ELY-keskus esitti 18.09.2025 päivitettyä Natura-arviointia (28.08.2025) koskevassa lausunnossa edelleen lieventävien toimien tarkentamista sekä kaavaan että Natura-arviointiin. Tavoitteena oli kytkeä lieventävät toimet mahdollisimman selkeästi ja riittävän velvoittavin määräyksiin osayleiskaavaan, jotta komission tiedonannon mukainen ohjeistus toteutuisi.

Natura-arvioinnissa esitetyt lieventävät toimet

Harjunpään osayleiskaavan kaavamääräyksiä (s- merkinnät, MY, MY1, ge, viheryhteystarve 1 ja viheryhteystarve 2) on muokattu Natura-arvioinnissa / osayleiskaavassa velvoittaviksi ja yhteyksiä on levennetty (s-2 -alueet). Myös voimajohtokäytävän kulkuyhteysalueet on kaavassa osoitettu ELY-keskuksen aiemman Natura-arviointia koskevan lausunnon sekä hyväksymisvaiheen viranomaisneuvottelun kokouksessa keskustellun mukaisesti. Haapa-kuusimetsälaikkuja

istutetaan hankealueen suojavyöhykkeille (MY1) ja laajemmalle yhtenäiselle viheryhteysalueelle (MY).

Natura-arvioinnissa on todettu, että osayleiskaavaan sisällytetään seurantasuunnitelma ja hankkeen rakennuslupa-asiakirjoihin sisällytetään Varsinais-Suomen ELY-keskuksen (01.01.2026 Lupa- ja valvontavirasto) hyväksymä seurantaohjelma, joka sisältää liito-oravan seurannan. Harjunpään osayleiskaavan kaavaehdotuksessa (menossa hyväksymiskäsittelyyn) s. 84 todetaan mm. "Aurinkovoimalatoimijan on seurattava toimintansa ympäristövaikutuksia hyväksytyn seurantaohjelman mukaisesti. Ohjelmaan on sisällytettävä liito-oravan esiintymisen tarkkailu kaava-alueella. Kartoitus tulee tehdä ELY-keskuksen (valtion luonnonsuojeluviranomaisen) hyväksymän seurantaohjelman mukaisesti käyttäen ensisijaisesti koira-avusteista kartoitusta. Lähtötilanteen selvittämiseksi tehdään kartoitus voimalan käyttöönottotarkastuksen yhteydessä. Toiminnan alettua liito-oravan liikkumista varten jätettävillä viheryhteyksillä ja voimajohtolinjojen alueella tehdään seuranta kahden vuoden välein. Kuudennen toimintavuoden jälkeen seuranta tehdään kolmen vuoden välein.

Natura-arvioinnissa ja kaavaselostuksen ympäristövaikutusten seurantasuunnitelma -kappaleessa todetaan, että kaavaselostuksessa kuvatun seurantasuunnitelman mukaisesti hankkeen käynnistyessä tulee tiedottaa maanomistajia kaavamääräyksistä ja niiden velvoittavuudesta mm. viheryhteyksikäytävien ja kaavan mukaisten viheryhteystarvemerkintöjen kohdalla.

Haapa on liito-oravan suosima puulaji. Natura-arvioinnissa ja osayleiskaavan kaavamääräyksissä todetaan, että kasvuympäristön salliessa MY- ja MY-1-alueilla haapajatkumot on turvattava ja haapaa on istutettava niihin kohtiin, joissa ne tukevat liito-oravan elin- ja liikkumisympäristöjä.

Pönttöjen asentamisen määriä on tarkennettu Natura-arvioinnissa ja kaavaselostuksessa. Pönttöjä esitetään asennettavaksi 2 kappaletta hehtaaria kohden MY-alueen eteläosassa voimajohtoalueelle asti sekä MY-1-, ge-, s-2- ja s-3-alueilla. Hanketoimija toteuttaa pöntötyksen rakentamisvaiheessa, ja pönttöjen toimivuuden tarkkailu on lisättävä seurantaohjelmaan osaksi liito-oravaa koskevaa seuranta. Seuranta voidaan toteuttaa samalla aikataululla kuin koira-avusteinen liito-oravaseuranta.

Natura-arvioinnissa todetaan, että maanomistajien kanssa on sovittu hankealueiden osien väliin jäävistä laajennetuista ekologisista yhteyksikäytävistä/viherkaistoista. Paneelialueet jaetaan pienempiin alueisiin, joiden väliin jätetään 40 m levyiset viherkaistat (s-2), joiden pohjoisrajalla on varaus huoltotielle. Puustoinen alue on tällöin noin 30 m leveä. Poikkeuksena tähän osa-alueet A ja C halkaisevan 50 m leveän MY-1-viherkäytävän yhteydessä on 30 m leveä viherkaista (s-2), jonka puustoinen alue (noin 20 m) rajautuu MY-1-viherkäytävään.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutusten todetaan Natura-arvioinnissa olevan vähäisiä mutta yhdessä IBV Suomi Oy:n aurinkovoimahankkeen kanssa kohtalaisia, koska kulkuyhteydet heikkenevät joka suuntaan. Yhteisvaikutuksiltaan merkittävän IBV Suomi Oy ilmoitti sähköpostitse 22.08.2025 viranomaisille, että Harjunpään hankkeen viereisen Ulvilan Kaasmarkan aurinkovoimalahankkeen valmistelu on lopetettu ja luvittaminen näin ollen keskeytetty. Myöskään ko. hankkeeseen liittyvä Kaasmarkan aurinkovoimalan osayleiskaava ei ole tämän hetkisen tiedon mukaan etenemässä. Näin ollen arvioitavien heikentävien yhteisvaikutusten määrä vähenee merkittävästi. Tämän hankkeen kaava oli tullut vireille 15.03.2023.

Arvio lieventävistä toimista

Osayleiskaavan luo-1 -alue on Annankorven alueella on kokonaisuudessaan liito-oravan pysyvä lisääntymis- ja levähdyspaikka, mikä tulee mainita kaavamääräyksessä (korvataan sana esiintymisalue sanoilla lisääntymis- ja levähdyspaikka).

Kaavakartan yleismääräyksissä todetaan liito-oravan esiintymisen tarkkailusta, että se tulee tehdä ELY-keskuksen tai vastaavan elinvoimaketuksen hyväksymän seurantaohjelman mukaisesti. Sama asia on mainittu kaavaselostuksen sivulla 84. Tähän kohtaan tulee tekstiin laittaa "valtion luonnonsuojeluviranomaisen hyväksymän seurantaohjelman mukaisesti".

Osayleiskaavan s-2 -alueiden ekologinen yhteysmerkintä tulisi olla kaavassa väriltään vihreä jos tarkoitus on kaavan mukainen eli ekologinen yhteys. Puustoinen osuuden leveydet on merkittävä osayleiskaavan s-2 kaavamääräykseen.

Yhteisvaikutukset on kuvattu Natura-arvioinnissa riittävästi.

Varsinais-Suomen ELY-keskus huomioi Natura-arvioinnissa ja kaavaselostuksessa todetun pönttöjen rakentamisen ja niiden seurannan rakennuslupan yhteydessä annettavassa seurantaohjelman ohjeistuksessa.

Natura-arvioinnissa todetaan, että kulkuverkostoon liittyvien lieventämistoimenpiteiden toteutus tarkentuu hankkeen suunnittelun edetessä. Komission ohjeessa todetaan, että jokainen lieventävä toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja on esitettävä tieteelliseen näyttöön perustuva selostus siitä, miten toimenpiteellä poistetaan havaitut haitalliset vaikutukset tai vähennetään niitä. Tämän lisäksi olisi ilmoitettava, miten ja milloin toimenpiteet toteutetaan ja kuka ne toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Lopullisten tietojen tulee olla käytettävissä luvan antamishetkellä.

Toimenpiteiden vaikutuksia voidaan arvioida hankkeessa suunnitellun seurannan avulla ja seurannan perusteella mukautuvasti tehdä tarvittavia toimenpiteiden vaikuttavuuteen liittyviä korjaavia toimenpiteitä

Johtopäätökset Natura-arvioinnista

Varsinais-Suomen ELY-keskus arvioi, ottaen huomioon kaikki näkökohdat, lieventävien toimien vahvistamisen ja kytkemisen osayleiskaavan määräyksiin ja myös itäisen IBV Suomi Oy:n Kaasmarkun kaavahankeen keskeytymisen, että Natura-arviointi lieventävine toimineen on riittävä. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden, mm. voimalinjojen, kiihtyneen metsänhakkuun ja muun rakentamisen kanssa ovat IBV:n hankkeen luopumisesta huolimatta vähintään kohtalaisia. Kaasmarkunmäen Natura-alueen suojeluperustelajina olevan liito-oravan elinympäristöverkosto ja kulkuyhteydet pystytään Natura-arvioinnissa esitettyjen lieventävin toimin säilyttämään kuitenkin niin, ettei merkittävää haittaa Kaasmarkunmäen Natura-alueen (FI0200143) suojeluperusteena olevalle lajille liito-oravalle ja näin ko. Natura-alueen koskemattomuudelle synny.

Ehtona on, että osayleiskaavan viherkaistan s-alueille jätettävä puustoinen osuus tulee vielä merkitä selkeästi myös osayleiskaavaan ja kaavan luo-1 alue tulee todeta kokonaisuudessaan lisääntymis- ja levähdyspaikaksi. Natura-alueen suojelun perusteena olevaan boreaaliset metsät - luontotyyppiin (9010) ei kohdistu ELY-keskuksen arvion mukaan merkittäviä haittavaikutuksia.

Yksikön päällikkö Olli Mattila

Ylitarkastaja Iiro Ikonen

Asian on esitellyt ylitarkastaja Iiro Ikonen ja ratkaissut ylitarkastaja Olli Mattila

Tiedoksi: juha.virola@ulvila.fi

Viitteet

Ahlman 2023. Ulvilan Sun 1 aurinkovoimapuiston osan 2 liito-oravaselvitys 2023. Raportteja 44/2023.

Komission tiedonanto C(2018). Bryssel 21.11.2018, Natura-alueiden suojelu ja käyttö.

Tämä asiakirja VARELY/5070/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/5070/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Mattila Olli 22.10.2025 11:47

Esittelijä Ikonen Iiro 22.10.2025 09:18